

Turkish Language Teaching Students' Attitudes towards Teaching Profession

Hülya YEŞİL¹

Abstract

Attitude can be described as a feature that is an indicator of individual's point of view and feelings towards a subject and that motivates him/her to behave in a positive or negative way. The aim of the research is to analyze attitudes of the students who are studying in Turkish Language Teaching department towards teaching profession in terms of socio-demographic features. Students who are studying in Turkish Language Teaching departments of the universities in Turkish Republic of Northern Cyprus in 2009-2010 academic years constitute population of the study. Result of the study presented that attitudes of the students of Turkish Language Teaching departments towards teaching profession are positive in general. It is determined that attitudes of the students of Turkish Language Teaching departments towards teaching profession differentiate significantly in terms of gender, situation of being satisfied in their department, their parents' attitudes towards them, desire to become a teacher and do not differentiate significantly in terms of grade, mother's attitude towards them, income variables.

Keywords: Teaching profession, attitude, candidate teachers of Turkish Language Teaching

Extended Summary

Attitude is described as a feature that is an indicator of individual's point of view and feelings towards a subject and that motivates him/her to behave in a positive or negative way. Studies prove that affective characteristics are as important as cognitive on influencing learning products, profession choice and use of spare time. In this context, it is thought that determining and analyzing attitudes of Turkish Language Teaching students towards teaching profession that is one of their affective characteristics contribute to studies that encourage candidate teachers to develop positive attitudes by determining troubles and dissolving them. In addition to this, it is thought that this research is

---

¹ Cyprus International University, hyesil@ciu.edu.tr

beneficial for program developers, learning psychologists, organizations that trains teachers and academicians studying on this subject.

Purpose

What are attitudes of the students who are studying in Turkish Language Teaching departments of the universities in Turkish Republic of Northern Cyprus in 2009-2010 academic years towards teaching profession?

In the direction of this main research question, answers were sought to sub-questions below:

- 1- What are the attitudes of candidate teachers towards teaching profession?
- 2- Do the attitudes of candidate teachers towards teaching profession differentiate in terms of:
  - a- Gender
  - b- Classroom level where they study
  - c- Their satisfaction of the department in which they study
  - d- Their desire to become a teacher
  - e- Their income levels
  - f- Their parents' attitudes towards them

Method

145 candidate teachers, students who are studying in Turkish Language Teaching departments of the universities in Turkish Republic of Northern Cyprus in 2009-2010 academic years constitute working group of the research. "Attitude Scale Towards Teaching Profession" that was developed by Çetin (2006) and whose Cronbach-alpha reliability coefficient is 0,96 was used as a data collecting tool. High score shows positive attitude and low score shows negative attitude. "Personal Information Form" that was prepared by the researcher was used while collecting data about independent variables. SPSS package was used in the analysis of the data. t-test was used for bilateral

comparisons and one way variance analysis (ANOVA) was used for multiple comparisons.

Results

Attitudes of Candidate teachers of Turkish towards teaching profession are positive. It is seen that female candidate teachers have more positive attitudes than male candidate teachers in terms of demographic features; their attitudes do not differentiate in terms of classroom levels where they study; attitude means toward teaching profession are affected by their satisfaction of the department in which they study and candidate teachers who are satisfied with their department have higher attitude means than the others; attitudes of candidate teachers who want to become a teacher of Turkish are more positive than the others who are indecisive and not thinking to become a teacher. Students who perceive their parents' attitude towards them quite well have more positive attitude towards teaching profession.

Türkçe Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Hülya YEŞİL¹

Öz

Tutum, kişinin belli bir konuya karşı anlayış ile duygularının bir göstergesi olan ve onu olumlu ya da olumsuz bir davranış göstermeye güdüleyen bir özellik olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversiteleri Türkçe Eğitimi bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek ve bazı değişkenlere göre öğrenci tutumları arasında anlamlı fark olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, bünyesinde Türkçe Eğitimi Bölümü bulunan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversitelerinde 2009 – 2010 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğretmen adayı öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu; cinsiyetlerine, okumakta olduğu bölümden memnun olma durumuna, anne-babasının kendine yönelik tutumuna ve öğretmen olma isteğine göre anlamlı olarak farklılaştığı; öğrenim görmekte olduğu sınıf düzeyine, ailelerinin gelir düzeyine göre ise anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, tutum, Türkçe öğretmeni adayları.

Giriş

Duyuşsal alan özellikleri; ilgiler, tutumlar, değerler ve eğilimler ile ilgilidir. Söz konusu özelliklerin önemli bir bölümünü ise tutumlar oluşturmaktadır. Tutum, bireyin kendisine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal konu, obje ya da olaya yönelik deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 1993).

Tutum, bir bireye atfedilen eğilimdir. Başka bir ifadeyle, tutumun doğrudan gözlenebilen bir özellik olmadığı, ancak bireyin gözlenebilen davranışlarından dolayı varsayıldığı ve o bireye atfedilen bir eğilim olduğu görülmektedir. Buna göre tutum; gözlenebilen bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1988: 84).

---

¹Cyprus International University, hyesil@ciu.edu.tr

Tutumlar, kendileri gözlenemeyen fakat gözlenebilen bazı davranışlara yol açtığı varsayılan bazı eğilimlerdir. Tutumların, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğeleri veya belirtileri olarak gözlenebilen ve ölçülebilen tepkilere yol açtığı olgusu ilk kez Rosenberg ve Hovland (1960) tarafından ortaya atılmıştır.

Tutum, kişinin belli bir konuya karşı anlayış ile duygularının bir göstergesi olan ve onu olumlu ya da olumsuz bir davranış göstermeye güdüleyen bir özellik olarak tanımlanmaktadır (Traindis, 1971: 3; Kağıtçıbaşı, 1988: 83-100; Aksoy, 1989: 12-13). Ayrıca yapılan çalışmalar, duyuşsal giriş özelliklerinin öğrenme ürünlerini, meslek seçimini ve serbest zaman kullanımını etkilemede bilişsel davranışlar kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır (Koballa, 1988; 77; Saracaloğlu, 1992,11).

Bunun yanı sıra tutumlarla başarı arasındaki anlamlı korelasyonlar, tutumların en az bilişsel alan davranışları kadar etkili olduklarını ve okul programları içerisinde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (Bloom, 1979; Berberoğlu, 1990: 16; Saracaloğlu, 1992: 11; 1996: 146-156; Saracaloğlu, Serin ve Bozkurt, 2000; Serin, 2001). Kaldı ki başarıdaki değişkenliğin % 25'e kadar olan bölümü, duyuşsal özellikler ile açıklanabilmektedir (Bloom, 1979).

Sonuç olarak tutum, kişinin belli bir konuya karşı anlayış ile duygularının bir göstergesi olan ve onu olumlu ya da olumsuz bir davranış göstermeye güdüleyen bir özellik olarak tanımlanabilir (Traindis, 1971; Kağıtçıbaşı, 1988). Bu bağlamda, Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin duyuşsal özelliklerinden olan öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenip çözümlenmesi, mevcut aksaklıkların tespit edilerek bunların giderilmesi olumlu tutum geliştirmeleri yönündeki çalışmalarla, geleceğin bilgi toplumlarını ve genç nesilleri yetiştirecek olan nitelikli öğretmen adaylarının eğitimi hususunda önemli katkılar sağlayacağı umulmaktadır. Bunun yanı sıra bu araştırmanın program geliştirmecilere, öğrenme psikologlarına, öğretmen yetiştiren kurumlara ve bu konuda çalışan akademisyenlere de yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

2009 – 2010 eğitim öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversiteleri Türkçe Eğitimi bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nedir?

Alt problemler. Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nedir?
2. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları;
  - a. Cinsiyetlerine,
  - b. Öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine,
  - c. Öğrenim gördükleri bölümden memnuniyetlerine,
  - d. Öğretmen olma isteklerine,
  - e. Gelir düzeylerine,
  - f. Anne babaların çocuklarına yönelik tutumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, bünyesinde Türkçe Eğitimi Bölümü bulunan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üniversitelerinde 2009 – 2010 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğretmen adayı 145 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin % 41,40'ı (n=60) kadın ve % 58,60'ı (n=85) erkek ve öğrencilerin 28'i birinci sınıfta, 50'i ikinci, 30'u üçüncü ve 37'si dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Çetin (2006) tarafından geliştirilen Cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı 0,96 olan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. 5'li likert olarak hazırlanan ölçek 15'i olumsuz 20'si olumlu olmak üzere

toplam 35 madden oluşmaktadır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin sevgi, değer ve uyum olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Yüksek puan olumlu tutumu, düşük puan olumsuz tutumu göstermektedir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalar için t-testi, çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farklılaşmaya neden olan grupların belirlenmesinde Scheffe anlamlılık testi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık (önem) düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırma bulgularının sunumunda alt problemlerdeki sıra izlenmiştir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Bu başlık altında Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları sunulmuştur. Öğretmen adaylarının genel tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkçe öğretmeni adaylarının genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri

n	En düşük	En yüksek	$\bar{x}$	ss
145	89,00	139,00	116,144	11,834

Türkçe öğretmeni adaylarının genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları incelendiğinde, en düşük $\bar{x}=89$; en yüksek $\bar{x}=139$ ve genel ortalamasının ise $\bar{x}=116,144$ olduğu görülmektedir. Bu durumda Türkçe öğretmeni adaylarının

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel olarak ($\bar{x}=116,144 \pm 11,834$) olumlu olduğu söylenebilir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Bu başlık altında Türkçe eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları t değerlerine ilişkin bulgu ve yorumlar sunulmuştur.

Tablo 2. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre t sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Kadın	60	121,066	9,864	4,477	0,000*
Erkek	85	112,670	11,925		

*p<.05

Tablo 1'e göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre manidar biçimde farklılaştığı ve farkın kadınlar lehine olduğu görülmektedir. Buna göre kadın öğretmen adaylarının ($\bar{x}=121,066$) erkeklere ($\bar{x}=112,670$) göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Erdem ve Anılan (2000) ise tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini ifade ederken Çapa ve Çil (2000), Çeliköz ve Çetin (2004), Tanrıoğen (1997), Üstün, Erkan ve Akman (2004), Gürbüz ve Kışoğlu (2007) ve Çiçek Sağlam (2008) ise araştırmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre manidar biçimde farklılaştığını bulmuşlardır. Yukarıda da görüldüğü gibi, yapılan araştırmaların çoğunda kadınların öğretmenlik mesleğine karşı erkeklere göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu durum, öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından, kadının aile ve iş hayatını birlikte yürütebileceği bir meslek olarak görülmesi ve kadınların da bu toplumsal değeri içselleştirmeleri olarak yorumlanabilir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Türkçe öğretmeni adaylarının sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin Levene testi sonuçları tablo 3’de ve ANOVA sonuçları tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 3. Türkçe öğretmeni adaylarının sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri

Sınıf düzeyleri	n	$\bar{x}$	ss
1	28	116,607	12,126
2	50	117,240	11,240
3	30	112,566	11,282
4	37	117,216	12,717
Toplam	145	116,144	11,834

Levene Statistic= 0,956; Sd1=3; Sd2=141; p=0,416

Katılımcıların sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz sonucu Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Türkçe öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ANOVA sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	492,523	3	164,174		
Gruplar İçi	19675,436	141	139,542	1,177	0,321
Toplam	20167,959	144			

*p<.05

Uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının öğrenim görülen sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Buna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre değişmediği söylenebilir.

Araştırmanın bu bulgusunun alanyazında yer alan bazı araştırma sonuçları (Tanrıöğen 1997; Erdem ve Anılan, 2000; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007) ile örtüşürken bazı araştırma sonuçları (Çapa ve Çil, 2000; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Oral, 2004) ile örtüşmemektedir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okudukları Bölümden Memnun Olma Durumlarına Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Bu başlık altında Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının okudukları bölümden memnun olma durumlarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin bulgu ve yorumlar sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının bölümünde okumaktan memnun olup olmama durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış, analiz sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5. Türkçe öğretmeni adaylarının bölümlerinden memnun olma durumlarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri

Bölümlerinden Memnun Olma Durumu	n	$\bar{x}$	ss
Evet	96	120,052	9,933
Kısmen	37	107,594	10,613
Hayır	12	111,250	14,397
Toplam	145	116,144	11,834

Levene Statistic=1,805; Sd1=2; Sd2=142; p=0,168

Tablo 5 incelendiğinde bölümünde okumaktan memnun olan öğretmen adaylarının en yüksek tutum ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

Uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının bölümünde okumaktan memnun olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının bölümünde okumaktan memnun olma durumu değişkeninden etkilendiği saptanmıştır.

Tablo 6. Bölümünde okumaktan memnun olma durumuna göre Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ANOVA testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	4458,050	2	2229,025		
Gruplar İçi	15709,909	142	110,633	20,148	0,000*
Toplam	20167,959	144			

*p<.05

Farklılaşmaya neden olan grupları belirleyebilmek amacıyla yapılan Scheffe anlamlılık testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda değişimin, bölümünde okumaktan memnun olan öğretmen adayları ile kısmen memnun olan; bölümünde okumaktan memnun olan ile olmayan öğretmen adaylarından kaynaklandığı saptanmıştır. Bu değişimin bölümünde okumaktan memnun olduklarını ifade eden Türkçe öğretmeni adayları lehine olduğu görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak Türkçe Eğitimi bölümünde okumaktan memnun olan aday öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Olma İsteğine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Öğretmen adaylarının öğretmen olma isteğine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir farkın olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış, analiz sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen olma isteğine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri

Öğretmen Olma İsteği	n	$\bar{x}$	ss
Evet	128	117,648	11,309
Hayır	6	101,833	9,579
Fikrim Yok	11	106,454	9,553
Toplam	145	116,144	11,834

Levene Statistic=0,857; Sd1=2; Sd2=142; p=0,427

Tablo 8. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen olma isteğine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	2551,218	2	1275,609		
Gruplar İçi	17616,740	142	124,062	10,282	0,000*
Toplam	20167,959	144			

*p<.05

Verilere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının öğretmen olma isteğine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılaştığı, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun öğretmen olma isteği bağımsız değişkeninden etkilendiği saptanmıştır. Farklılaşmaya neden olan grupları belirleyebilmek amacıyla Scheffe anlamlılık testi yapılmıştır. Scheffe anlamlılık testi sonucunda değişimin, öğretmen olmak isteyen öğretmen adayları ile öğretmen olmak istemeyen öğretmen adaylarından; öğretmen olmak isteyen öğretmen adayları ile hiç bir fikri olmayan öğretmen adaylarından kaynaklandığı saptanmıştır. Farkın öğretmen olmak istediklerini ifade eden Türkçe öğretmeni adayların lehine olduğu görülmüştür. Buna göre Türkçe öğretmeni olmayı düşünen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının diğerlerine oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Gelir Seviyelerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Öğretmen adaylarının gelir seviyesine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir farkın olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış, analiz sonuçları tablo 9 ve tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Türkçe öğretmeni adaylarının gelir seviyelerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri

Gelir Seviyesi	n	$\bar{x}$	ss
750 TL ve altı	15	112,266	13,236
750 TL – 1500 TL	37	116,486	11,288
1500 TL – 2500 TL	64	117,093	11,827
2500 TL ve üzeri	29	115,620	11,980
Toplam	145	116,144	11,834

Levene Statistic=0,121; Sd1=3; Sd2=141; p=0,948

Tablo 10. Türkçe öğretmeni adaylarının gelir seviyelerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler		Kareler Ortalaması	F	p
	Toplamı	Sd			
Gruplar Arası	295,517	3	98,506		
Gruplar İçi	19872,442	141	140,939	0,699	0,554
Toplam	20167,959	144			

*p<.05

Tablo 10'a göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların gelir seviyesi değişkeninden etkilenmediği saptanmıştır. Bu bulgu Saracaloğlu, Bozkurt, Serin ve Serin, (2000) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. Türkçe Eğitimi bölümü öğretmen adaylarının ailelerinin gelir düzeylerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını anlamlı olarak farklılaştırmadığı söylenebilir. Tablo 9 incelendiğinde, aylık gelirin 750 TL ve altında olduğunu ifade eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının $\bar{x}=112,266$, aylık gelirlerinin 2500 TL ve üzerinde olduğunu ifade eden öğretmen adaylarının ortalamasının $\bar{x}=115,620$ olduğu görülmektedir. Aile geliri 750 TL ve altı olan ailelerden gelen öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının aylık geliri 2500 TL üzeri olan ailelerden gelen öğretmen adaylarına göre daha düşük olması dikkat çekicidir. Ne var ki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Anne Babalarının Kendilerine İlişkin Tutumlarına Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Öğretmen adaylarının anne babasının kendine yönelik tutumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir değişimin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış, analiz sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 11. Türkçe öğretmeni adaylarının anne babalarının kendilerine ilişkin tutumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını tanımlayıcı istatistikleri

Anne-Babasının Tutumu	n	$\bar{x}$	ss
Oldukça İyi	96	118,562	11,319
Genellikle İyi	46	111,630	11,4975
Genellikle Kötü	3	108,000	13,228
Toplam	145	116,144	11,834

Levene Statistic=0,012; Sd1=2; Sd2=142; p=0,988

Tablo 12. . Türkçe öğretmeni adaylarının anne babalarının kendilerine ilişkin tutumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin ANOVA sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1697,616	2	848,808		
Gruplar İçi	18470,342	142	130,073	6,526	0,002*
Toplam	20167,959	144			

*p<.05

Uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında anne babalarının kendilerine yönelik tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların anne babalarının kendilerine yönelik tutumu değişkeninden etkilendiği saptanmıştır. Tablo 11 incelendiğinde, anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu oldukça iyi olarak algılayan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının en yüksek ortalamaya ($\bar{x}$ =118,562) sahip olduğu, anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu genellikle kötü olarak algılayan öğretmen adaylarının en düşük ($\bar{x}$ =108,000) ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Farklılaşmaya neden olan grupları

belirleyebilmek amacıyla Scheffe anlamlılık testi yapılmıştır. Scheffe anlamlılık testi sonucunda değişimin, anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu oldukça iyi olarak algılayan öğretmen adayları ile anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu genellikle iyi olarak algılayan öğretmen adaylarından kaynaklandığı saptanmıştır. Bu fark anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu oldukça iyi olarak ifade eden Türkçe öğretmeni adayları lehinedir.

Sosyologların mesleğe yönelme ve meslek seçimiyle ilgili olarak üzerinde durdukları önemli değişkenlerden birisini de aile oluşturur (Erjem, 2000). Kuzgun (1991), meslek seçiminin kültür, aile yapısı, okul ve arkadaşlık ilişkileri gibi toplumsal kurumların ya da toplulukların etkisi ile biçimlendiğini ileri sürmüştür. Meslek seçiminde rol oynayan sosyal etkenler arasında aile ile ilişkili olarak, ana-baba ilişkisi ve ebeveyn-çocuk ilişkisi önemli rol oynamaktadır (Aytaç, 1997). Araştırma ile elde edilen bulgular anılan araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Anne babaların çocuklarına yönelik tutumlarının onların mesleklerine yönelik tutumlarını etkilediği söylenebilir.

Sonuçlar ve Öneriler

Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ($\bar{x}$ =116,144 + 11,834) olumlu olduğu görülmüştür.

Demografik özelliklerine göre yapılan incelemelerde;

- Türkçe eğitimi öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında manidar bir fark bulunmuştur. Öğretmenlik mesleğine karşı kadın öğretmen adayları ($\bar{x}$ =121,066) erkek öğretmen adaylarına ($\bar{x}$ = 121,066) göre daha olumlu bir tutuma sahiptir.
- Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.
- Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının bölümünde okumaktan memnun olma durumuna göre istatistiksel

olarak anlamlı biçimde farklılaştığı, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları bölümünde okumaktan memnun olma durumu değişkeninden etkilendiği ve bölümünden memnun olanların tutum ortalamalarının diğerlerine oranla daha yüksel olduğu saptanmıştır.

- Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının öğretmen olma isteğine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılaştığı, Türkçe öğretmeni olmayı düşünen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, kararsız olanlara ve öğretmen olmayı düşünmeyenlere oranla daha olumlu olduğu görülmüştür.
- Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında gelir seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların gelir seviyesi değişkeninden etkilenmediği saptanmıştır.
- Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarında, anne babalarının kendilerine yönelik tutumuna göre anlamlı fark bulunmaktadır. Anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu oldukça iyi olarak algılayan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=118,562$) sahip olduğu, anne babalarının kendilerine yönelik tutumunu genellikle kötü olarak algılayan öğretmen adaylarının en düşük ($\bar{x} = 108,000$) ortalamaya sahip oldukları görülmüştür.

Araştırma sonuçları doğrultusunda problemin çözümüne yönelik olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Bölümünde okumaktan memnun olmayan öğretmen adaylarının memnun olmama nedenlerine ilişkin nitel araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve gelir düzeyi diğer üniversite mezunlarını istihdam eden mesleklere göre, görece düşük olduğu gözlenmektedir. Bu durum öğretmenlik mesleğinin tercih edilirliliğini düşürmektedir (Gündüz, 2008).

Öğretmenlik mesleğinin statüsünü yükseltici tedbirler alınması öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının yükselmesini etkileyebilir.

- Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik farkındalıklarını artırıcı programlar hazırlanabilir.

Kaynakça

- Akkaya, N. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25.
- Aksoy, M.E. (1989). *Bilgisayar kursundan geçen öğretmenlerin bir eğitim aracı olarak bilgisayara ilişkin tutumları* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aşkar, P. ve Çelenk, S. (1989). İlkokula öğretmen yetiştiren eğitim yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları konusunda yapılan araştırma. *Çağdaş Eğitim*. 136, 137, 138, 139, 140, 141.
- Aşkar, P. ve Erden, M. (1986). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*, Marmara Üniversitesi 1.Ulusal Eğitim Sempozyumu, 24-30 Kasım, İstanbul.
- Berberoğlu, G. (1990). Kimyaya ilişkin tutumların ölçülmesi. *Eğitim ve Bilim*, 76, 16-27.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Çev.: D.A. Özçelik. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Bölükbaş, F. (2004). *Yansıtıcı Öğretimin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutum ve Başarıları Üzerindeki Etkililiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çapa Y., & Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.

- Çiçek S, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*.5(1), 59-69.
- Çeliköz, N., & Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Millî Eğitim Dergisi*, 162.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (Geçerlik ve güvenirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Çetinkanat, C. (1997). İnsan ilişkilerinde etkili iletişim. *Çağdaş Eğitim* .(21) 223, 18-20.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı*.İstanbul:Remzi Kitapevi.
- Dökmen, Ü. (1997). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdem, A.R. ve Anılan, H. (2000). PAÜ. eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı (IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri)
- Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları.. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11,:99-104.
- Gündüz H. B. (2008) öğretmenlerin sözleşmeli istihdamı ve durumlarına ilişkin sözleşmeli öğretmenlerin görüşleri, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 40 – 60.
- Güneyli, A. ve Aslan C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards teaching profession (Near East University case), World Conference on Educational Sciences 2009, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1, 313–319.
- Gürbüz, H., & Kışoğlu, M. (2007). Attitudes of the science and art faculty students and education faculty students attend the nonthesis graduated education program toward teaching profession (Atatürk University sample). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum Algı İletişim*. Ankara: Varlık Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem, (1988), *İnsan ve İnsanlar*, İstanbul: Evrim Basım Yayın Dağıtım.

- Karasar, N.(1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kesercioğlu, T., Serin, O., Serin, U. ve Balım, A. G. (2000). *Biyoloji Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 10-12 Mayıs.
- Kılbaş, Ş.(2000). 2000’li yıllarda etkili öğretmen nasıl olmalıdır? *Ç.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. (2),19,34-42.
- Koballa, T.R. (1988). Attitude and related concepts in science education. *Science Education*, (72), 2, 115-121.
- Küçükahmet, L. (1983). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*.Ankara: A.Ü.E.B.F.Yayımları.
- Luke, M. D. ve Cope, L. D. (1994). Student attitudes toward teacher behavior and program content in school of physical education. *The Physical Educator*. 57-66, Spring.
- Oral, B. (2004). The attitudes of students of education faculty towards teaching profession. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15, 88-98.
- Rosenberg, M. J. & Hovland, C. I. (1960), Cognitive, affective, and behavioural components of attitudes’, in Hovland, C. I. & Rosenberg, M. J. (Ed.). *Attitude rganisation and Change: An Analysis of Consistency Among Attitude Components* (pp.1-14), New Haven, CT: Yale University Press.
- Saracaloğlu, A.S. (1991). *Fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. İzmir Birinci Ulusal Eğitim Kongresi Bildirileri. 25-27 Kasım, 565-569.
- Saracaloğlu, A.S. (1992). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*. (3)1: 10-26.
- Saracaloğlu, A. S.; Bozkurt, N.; Serin O. ve Serin, U. (2000). *Öğretmen adaylarının Mesleğe Yönelik tutumlarını Etkileyen Faktörler*. IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Erzurum 27-30 Eylül.

Saracaloğlu, A.S.,Silkü,A., Özkütük, N. (2001). *Öğretmen adaylarının iletişim becerileri. X. Eğitim Bilimleri kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*

Serin, O. (2001). *Lisans Ve Lisansüstü Düzeydeki Fen Grubu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri, Fen Ve Bilgisayara Yönelik Tutumları İle Başarıları Arasındaki İlişki.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: D. E. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şahin, N. (1992). *Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi 3. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahin, F.Y. (1998). *Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi. Eğitim ve Bilim, 22 (110), 12-19.*

Tanrıögen, A. (1997). *Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, PAÜ Eğitim Dergisi, 3, 55-59.*

Triandis, H. (1971). *Attitude and Attitude Change.* New York, New York: John Wiley & Sons, Inc.

Üstün, E., Erkan, S., Akman, B. (2004). *Türkiye’de okulöncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, 129-136.*